

Cerkvene zadeve.

Šmarnice „Naše ljube Gospe presvetega srca“ (ali knjižice za majnikovo pobožnost) pridejo te dni v Ljubljani pri H. Ničmanu na svitlo. Obsegale bodo poleg vsakdanjih premišljevanj tudi prihodbe, zglede. Spisal njih je g. J. Doleneč.

K presv. srcu Marijinem zdaj pogosto ljudje bežijo prosit pomoči, ker se uslišanja prošelj čudovito množijo. Tako je neka gospodična v Ljubljani pretečene dni hudo zbolela na vratu. Bila je v toliki nevarnosti, da je bil zdravnik njo popustil. Spoved je še opravila, toda sv. obhajila že ni zamogla prejeti. Duhovnik svetuje materi, naj se z nekaterimi molitvami obrne do milostljivega srca Marijinega. Prva dva dni je molila mati, dalje je že hčer zmožna bila moliti. Četrti dan je preminola vsa nevarnost. Hvala Bogu in pa naši ljubi Gospej presvetega srca!

V velikem cesarstvu Braziliji v južni Ameriki so tamošnji Katoličani imeli družbe sv. Rešnega Telesa, ki so imele veliko premoženja. Pred nekoliko leti je pristopilo mnogo udov, ki so bili skrivni frajmavrerji. Pristopili pa so zato, da bi dobili denarje v roke. S temi denarji so potem grde časnike in veri sovražne knjige kupovali in med ljudi spravljali. Kedar so škofi zvijačno hudočili zapazili, tedaj so srčno in očitno vse frajmavrerje izobčili in družbe sv. Rešnega Telesa prepovedali. To je frajmavrerje hudo razkačilo. Ker so imeli v državnem zboru večino, zato so po cesarski sodnji zahtevali, naj škofi izobčenje preklicajo. Ker pa se to ni zgodilo, so frajmavrerji dali vse jezuite iz dežele izgnati in 2 škofa v ječo zapreti: na ljudstvo pa, ki se je za svoje pastirje potegovalo — neusmileno strelati. Veliko njih je bilo umorjenih.

Slavjanski Bolgari na Turškem (6 milijonov njih je) se vračajo iz razkolništva k edinosti sv. katoliške Cerkve. Blaga reč bi že bila veliko napredovala, ako nebi Rusi in slednji čas tudi Prusi itd. Turke ščivali zoper katoličanstvo. Ali kjub temu zadržkom se glasi vedno več Bolgarov pri kat. misijonarjih. Iz dopisnega nam pisma iz mesta Drinopolja poizvemo, da so ondi katoliške šole osnovane za bolgarsko mladež. Začela se je tudi gimnazija in semenišče, kder se bodo domači duhovniki izrežali. Tako se bodo želje sv. Očeta Pija IX. začele uresničevati, ki so bolgarskim misijonarjem rekli: pojdite in izredite Bolgarom učiteljev in mešnikov. Kako nevedni so razkolniški popi, to vidimo iz tega, da je eden pridgal: sv. Mihael je več, kakor sv. Trojica. Nekdaj je ta imela veliko oblasti, ali zdaj je njeni sin sv. Mihael veliko bolj imeniten. Resnično, ubogo ljudstvo je potrebno katoliških mešnikov. Kdor zamore, naj podpira blago reč!

Novi ajdi sredi evropskih Kristjanov se kažejo na Pruskem posebno v Berlinu. Odkar imajo namreč civilni zakon, skoro polovica Luteranov ne da več svojih otrok — krstiti. Tudi v cerkvi poročiti se da malokdo. Katoličani pa, hvala Bogu, dopolnjujejo svoje krščanske dolžnosti zdaj ravno tako, kakor poprej. Potem takem bo Bismark s časom imel mesto Lutrovcov mnogo novih ajdov. Kako bodo ti neki prisegali?

Nek nevernik v gospodski suknji se je nad nekim duhovnikom zadril: „jaz nikoli ne grem k spovedi, gospod fajmošter, in sicer zato ne, ker nikoli ne grešim“.

Ta mu pa mirno odgovori: „jaz poznam samo dve vrsti ljudi, ki nikoli ne grešijo: to so tisti, ki še pameti nimajo in pa tisti, ki so njo zgubili!“

Gospodarske stvari.

Napajanje travnikov.

Dobro napajanje travnika je za kmetovalstvo neizrečeno velika korist. Tak travnik daje o suhih in mokrih letinah velik in gotov pridelek in vtrjuje tako podlago gospodarstva namreč pridelek krme in napravo gnoja. Voda, zlasti taka, ki je skozi vasi in doline dalj časa tekla in se vseh sort gnojivnih snovi navzela, nadomestuje več ali manj gnoja. Kedar se voda prek travnika razceja, potegne zemlja vse one snovi, ki so v vodi raztopljene in so za rejo rastlin najbolj koristne: kali, fosforovo in amoniakovo kislino in jih za rejo rastlin do pravega časa v sebi hrani. Napajanje varuje rastline tudi mraza in suše. Spomladi se travniki z napajanjem poznega mraza varujejo, ker voda brani, da se zemlja preveč ne ohladi. Če je pa slana padla, se more škoda s tem še precej zmanjšati, če se travnik z vodo napoji, predno je solnce izišlo in ga obsijalo. Slednjič prežene napajanje še škodljive rastline in živali, ali njihovo število vsaj izdatno zmanjšuje. Resje, gladež in podlessek na travnikih, pa tudi miši, krti in posebno mramorji se po napajanju preženejo.

Med vodo in vodo je se ve da velik razloček. Kolikor več gnojivnih snovi voda v sebi ima, toliko boljša je. Poljska voda s tanko prstjo in gnojnimi delki navzeta, ki od visečih njiv na spodnje travnike priteka, je seveda izmed vseh najboljša za napajanje. Pri večjih njivah je vredno pod njimi kos travnika pustiti, da se tako vredne snovi vodni spodaj vlovijo in travnikom ohranijo.

Potočnica je v obče toliko boljša, kolikor dalje je pred napajanjem travnika pritekla. Velikega vpliva so tudi posebne sorte gor, po katerih potok teče. Jalova je posebno voda, ktera skozi pešnato kamenje teče. Izvrstna je voda, ktera skozi vasi in sela teče. V takih potokih plava

skoraj vedno veliko gnojnice iz slabo napravljene gnojišče. Odpadki obrtniški tudi pridejo dostikrat v take potoke. Studenčnica je večidel mrzla in trda in dostikrat rast trdih in ostrih trav pospešuje. Voda iz šotin in močvirnatih krajev ima raztopljene organske kisline v sebi in dostikrat škodljivo deluje, če ni pred napajanjem dolgo po plitvi strugi po kremenju tekla ali pa dalj časa po ribnikih stala.

Gospodarska dela meseca aprila.

V hiši in dvoru. Klet se mora izprazniti in prevetriti, žito premetati, lan posušiti. Ta mesec je najboljši čas platno beliti.

V hlevu. Začne se po času dajati zelena klaja toda sprevidno, meša se namreč suha klaja z deteljo, lucerno itd. Če se ovce v mokrem pasejo, je treba dobro paziti, da ne zbolijo. Prasatom za plemo se mora dobro pokladati.

V vrtu za zelenjavo. Seje se fenhelj, rona, selar, poletna redkev, poro, artišoke, grab, fižol itd. Spargeljrove grede se delajo. Salata glavatica, bela repa, koleraba in rano zelje se presaja iz parnih ali gnojnih gredic na grede pod milim nebom.

V sadovnjaku. Nove drevesnice se delajo, narejene okopujejo. Marelice in breskve ob zidih in stenah se ponoči še morajo odevati in sploh proti severu varovati. Drevesa se na dalje požlahtnujejo, gosenci se obira in pokončava.

V vinogradu. O lepem vremenu se koplje, kolje stavi, trte, kjer je to navada, požlahtnujejo in trsovnice delajo.

V hmeljniku. Hmelj se okopuje in gnoji in nova hmeljišča se napravljajo.

Na polju in travnikih. Jara setev se nadaljuje in sicer se seje: ječmen, jara pšenica, reč, ogeršica, mešanska detelja, sočivje, lan, konoplje in sladko korenje. Krompir se zasaja. Na deteljo se gips ali mavec o mokrem vremenu potroša, žitne njive povlači. Na senokoše se napeljava voda, vendar ne sme dalje na njih stari nego dva ali tri dni. Dobro je ta mesec senokoše s pepelom gnojiti.

V ulnjaku. Panji se trebijo in bučele krmijo.

V ribniku. Ta mesec se ribi in mlade ribe za seme nastavljajo. Veči del rib se zdaj drsti in se toraj lahko lovijo.

V logu. Po zimi posekana drva se morajo iz loga pospraviti, plati graditi in lesno seme sejati. Drevesno seme se nabira in rablo suši. Na škodljivo mrčesje, posebno na knaverje gre posebno pazno gledati in drevje, v katerem se je kaj takega zaredilo, posekati in hitro v kraj spraviti.

Na lovu. Divji petelin, kljunjači se streljajo in lesija zalega se izkoplje.

Podlage za gruševa drevesa visoke rasti.

Za podlage t. j. take gruševe divjake, na ktere se zlahtne gruške cepijo za gruševa drevesa visoke rasti so le semiči takih zlahtnih gruševih sort priporočati, ki nimajo le močne, krepke rasti, ampak, ki so trdni in tudi v bolj mrzlih krajih še rastejo in stori. Taki semiči pa le iz pešek tako imenovanih gospodarstvenih grušek, ki so ali za mošt ali kuhno ali sušenje, izrastejo ali pa tudi iz pešek krepkih lesnih grušek.

Semiči sledečih gruševih sort so se za podlage gruševim drevesom visoke rasti kot najboljši spoznali:

1. Navadna „moštnica“. Ima veliko pešek 8—10, semiči rastejo bujno, naredijo obilo tankih korenin in tudi hudi mraz pretrpijo.

2. „Divja jajčnica“. Ima tudi mnogo pešek in daje lepe semiče.

3. „Pozna zelenka“. Tudi od te, ki ima obilo semena, se dobivajo lepi semiči.

4. „Švabska gruška“. Ima sicer malo pešek ali iz njih izrastejo krepki semiči.

Za splošno ravnilo sme tukaj veljati, da so peške od manj zlahtnih in trdnih dreves za seme prikladnejše od onih prav zlahtnih plemen.

Čebula (luk) in pore.

O važnosti čebule (luka) kot začimbe pri jedilih bolj natanko govoriti bi bilo ravno tako nepotrebno, kakor različne sorte opravičevati. Znano je namreč, da so po obliki in po barvi, potem po slajšem in milejšem ali pa po ostrejšem okusu zelo med seboj različne.

Navadna čebula je ali žoltobela, ali rudeča. Prva je milejšega okusa. Dalje je ploščnata orjakinja, potem okrogla orjakinja ali madejska čebula, ki je posebno sočna in sladka; vendar manj trpežna. Ze sekanim mesom nadeta, v meseni juhi mehko kuhana in potem v putu prazena je to izvrstna jed.

Krompirjeva čebula je čebula sajenica in s šalalami v rodu. Sme se zaradi velike rodovitnosti in trženosti priporočati za nasajanje. Jedna čebula zarodi na svojem korenu časih po 12—20 mladih čebulic jednake debelosti. Tak dobro obraščen čebulščak dostikrat $\frac{1}{2}$ fanta in še več tehta. Ta čebula pa je tedaj, ko je navadna čebula že davno listje pognala, in vsa medla in že ne več za rabo v kuhinji, še popolnoma sočna in mesena tako, da njo iz tega ozira mnogo bolj obrajati moremo, kakor navadno čebulo.

Če še pristavimo, kar pa naši lukovnjaki sami dobro vedo, da čebula na trgu prodajana, lep dobiček nese, *) kakoršnega maloktero drugo sočivje ali začimbje, tako mislimo, da smo imenitnost te rastline zadosti pojasnili.

Pore ali pravi luk so potrebuje kot začimba pa tudi kot ljubko dišeče sočivje. Imajo ga toliko bolj v čišlih, kolikor višji, daljši in močnejši je beli koreninski vrat.

Čebula najbolj stori v lahki, prhki zemlji postavim v peščeni ilovici, ki je bila leto poprej z ovčjim gnojem pognojena. Čebula postane toliko lepša in slajša, kolikor je podnebje in vreme milejše.

Zemljišče se mora že jeseni poprej popraviti in pred setvijo spomladi le bolj po vrhu prekopati. Če ni zemlje že leto prej pripravljene in se mora jeseni na novo gnojiti, tako je treba ko-

*) Nekateri lukovnjaki okoli Dornove in Borovcev pod Ptujem spečajo po 100 gid. na leto.

likor mogoče najbolj starega gnoja vzeti, ki se le plitvo podkoplje, ali pa se frišen gnoj na njivo v jeseni potrosi in v spomladi zopet pograbi.

Dostikrat se navadna čebula dveletnemu obdelovanju podvrže. Jeseni se najdrobnejše, kakor črešnja velike izberejo in spomladi v zemljo posadijo, kakor se to s krompirjevo čebulo dela. Tako se pridela posebno debela in lepa čebula. Da se taka čebula sajenica dobi, se seme prav gosto seje in se potem, ko je listje ovenelo in ožoltnelo, iz zemlje vzamejo in do spomladi hranijo, za sajenje.

Če je pa komu jednoletno obdelovanje ljubše, tako se seme redko in na široko seje, še boljše pa v plitve brazde s prstjo za palec debelo zagrne in potem dobro natlači, kar je sploh pri vsaki setvi čebule potrebno. Setev po vrsti ima to prednost, da se ogon, dokler čebula še raste lahko med vrstami obdeluje, kar se pri setvi na široko manj lahko izpeljati da. Tudi žetev se s tem, da je čebula po vrstah sajena, dosti zljajša.

Pristaviti moramo še, da se debela čebula posebno madejerska prve dni meseca marca v tople grede poseje in potem meseca aprila presadi. —

Semena raznih sort čebul priskrbuje vsak semenski trgovec. Tu v Mariboru g. Berdajs.

Kako se naredi navadni steklarski klej.

Vzemeta se dva dela svinčene belobe in jeden del krede, to se z lanenim oljem dobro premesi, da nastane testo, ktero se potem tako dolgo gnjete in tepe, da popolnoma voljno postane in se raztegniti da tako, da se ne pretrga, in to je navadni steklarski klej.

Sol je pri živinoreji velike vrednosti. Sol namreč pospešuje prebavljanje. Zato je dobro, ako gospodar posebno staro, zaleženo, slabo posušeno krmo soli. Tako se naj boljše v okom pride hudim nasledkom slabe klaje. To se kmalu pokaže v večji živahnosti živali in pa v tem, da veliko rajši jé. Krave mlekarice dajajo več in bolj okusnega mleka. Vendar preveč soliti je škodljivo. Več kakor 12 gramov za konje, 20 pri govedih, 2 pri ovcah in svinjah se na dan ne sme porabiti. Navadno se sol v vodi raztopi, in s solno vodo se potem klaja škropi.

Sejmovi meseca aprila (po koledarčku) 1. aprila pri sv. Barbari v Halozah in v Lembergu; 5. aprila v Mozirji; 16. aprila v Kozjem; 23. apr. v Hočah, na Laškem, pri sv. Jurji v slov. goricah, pri sv. Jurji na Pesnici, pri sv. Jurji pod Rifnikom in v Ptuj. Potem 2. sredo po Velikinoči na Vranskem, v pondeljek po beli nedelji v Vojniku, v Rogatu in pri sv. Lenartu v slov. goricah; 3. pondeljek po Velikinoči v Šmarji; v pondeljek po sv. Jurji v Konjicah in pri sv. Jakobu

na Dolih; 5. soboto po Velikinoči na Hajdini in 1. maja na Ljubnem.

Dopisi.

Iz Mariboru. (Kaznovana drznost — hranilnica — nasipavanje cest.) Nek drzen paglavec se je po mariborskem mostu potepal in cigaro kadil ter se mimogredočim rugal. Zdaj mu pride brezbožna misel v glavo. Spleže na precej veliko iz kamna sekano podobo sv. Janeza Nepomuškega. Hotel mu je cigaro v usta vtaknoti, češ, naj svetnik tudi tobaka pokusi. Vendar hitro kakor da bi z očmi vtrnil, se po podobi spelja in pade veliko sežnje globoko raz mostnega predzidja na tla. To pa tako nesrečno, da si je noge in roke polomil. Pomnil bo svojo žive dni, da se iz božjih reči ne gre norcev delati. — Takajšna hranilnica ali mestna šparkasa je te dni izdala tiskan račun. Iz njega poizvemo, da se je lani vložilo 1,754.654 fl. 96 kr., izvzelo pa 1,820.341 fl. 57 kr., tedaj se je moralo izplačati 65.686 fl. 61 kr. več, kakor se je vplačalo od vložnikov. Sploh število vložnikov je padlo za 4 leta nazaj. Kajti pred 4 leti njih je bilo blizo ravno toliko, ki so denarje vložili, kakor letos. Vendar je še imela hranilnica 44.661 fl. 78 kr. čistega dobička. Zaloga je tedaj na 255.343 fl. narastla. V 13letih obstanka mariborske hranilnice je se pri njej vložilo blizo 13 milijonov in zopet vzdignilo 10 milijonov goldinarjev. — V soboto 10. aprila od 10—12 ure bo v uradnici mariborskega okrajnega zastopa dražba za navažanje šotra za ptujsko in oreško-meljsko cesto. Na ptujski cesti se potrebuje 130 znanih štiroglatih kupov šotra. Do 15. sept. se ima navoziti. Na drugo cesto pa pride od graškega predmestja do blizo sv. Petra 250 enakih kupov.

Od sv. Petra pod Mariborom. (Zadnja fajfa.) V Ruperčah se je dolgo časa zdržaval berač J. Pavalec. Ni bil samo na telesu revež, temuč tudi na duši. Dolga leta že ni opravljal sv. letniške spovedi. Njegovo pohujšljivo in grdo življenje je primoralo predstojnika beraču zapovedati, da naj zapusti hišo nekega posestnika. Vlačil in potepal se je potem po okolici; 23. sušca pride v Vodole k nekem viničarju proseč, da bi se smel nekoliko ogreti. Bilo mu je dovoljeno. Potem še prosi za kak dar. Pošten viničar mu hoče dati krajcar, pa berač reče, naj mu da raji „eno fajfo tobaka.“ Tudi tota se mu podeli. Zdaj revež odide. Drugi dan ga najdejo ljudje na stezi — mrtvega, ne daleč od omenjene viničarije. Ne ve se gotovo ali je revež zmrazil — noč med 23—24. je bila pri nas silno mrzla — ali ga je zadel mrtvoud. Pri tem človeku se je zopet pokazala stara resnica: „Kako življenje, taka smrt.“ —

Od sv. Tomaža pri Veliki nedelji. Narava nam res nič kaj veselega ne obeta. Vse je drugače kakor je inda navadno ob Veliki noči bilo.